

UOT:796.

**SƏRBƏST GÜLƏŞ ÜZRƏ AZƏRBAYCAN GÜLƏŞÇİLƏRİNİN SSRİ
ÇEMPIONATLARINDAKI QƏLƏBƏLƏRİ**

*Rüstəmzadə Ayad Rüstəm oğlu, Əlizadə Ülvi Hüseyn oğlu
Gəncə Dövlət Universiteti*

Xülasə:Yeniyyətələr arasında keçirilən SSRİ birinciliyində 46 kq. çəkidə Namiq Abdullayev 2-ci yeri tutmuşdur. Gənclər arasında 48 kq. çəkidə Vüqar Orucov 1-ci, Namiq Abdullayev 3-cü, 57 kq. çəkidə Nazim Əlicanov 3-cü, 68 kq. çəkidə A.Əsədov 3-cü yerləri tutmuşlar.

Açar sözlər: gənclər arasında çempionat, yeniyyətələr arasında SSRİ birinciliyi, məktəblilər arasında SSRİ birinciliyi

Key words: championship among youth, championship of the USSR among juniors, championship of the USSR among schoolchildren

Ключевые слова: первенство среди молодежи, первенство СССР среди юниоров, первенство СССР среди школьников

1956-cı ildə ilk dəfə olaraq sərbəst güləş üzrə SSRİ xalqlarının I spartakiadası keçirilmişdir. Həmin yarışda həmyerlimiz İbrahimpaşa Dadaşov 67 kq. çəki dərəcəsində çempion olmuşdur.

1959-cü ildə Moskva şəhərində SSRİ xalqlarının Sərbəst güləş üzrə 2-ci spartakiadası keçirilmişdir. Bu yarışda Azərbaycanı iki nəfər təmsil etmişdir. 52 kq. çəkidə Kamil Cəmilov 4-cü, 62kq. çəkidə Rəhim İsmayılov 6-cı yerə çıxmışlar.

1963-cü ildə Moskva şəhərində SSRİ xalqlarının 3-cü spartakiadası keçirilmişdir. Həmin yarışda 57 kq. çəki dərəcəsində güləşən Aydın İbrahimov 2-ci, 63 kq. çəkidə Rəhim İsmayılov 3-cü, 97 kq çəkidə Valentin Popov 2-ci yerə çıxmışlar.

1967-ci ildə Moskva şəhərində SSRİ xalqlarının 4-cü spartakiadası keçirilmişdir. Həmin yarışda 52 kq. çəkidə Ramazan Səmədov 3-cü, 57 kq. çəkidə Aydın İbrahimov 3-cü, 70 kq çəkidə Məmməd İbrahimov 6-cı, 97 kq. çəkidə isə Valentin Popov 3-cü olmuşlar.

1971-ci ildə Moskva şəhərində SSRİ xalqlarının 5-ci spartakiadası keçirilmişdir. 48 kq. çəki dərəcəsində Rafiq Hacıyev 2-ci, 57 kü. Çəkidə Yaqub Məmmədov 6-cı, 62 kq. çəkidə Adil Hüseynov 6-cı, 90 kq. çəkidə Nofəl Musayev 6-cı, 100 kq. çəkidə Valentin Popov 6-cı yerə çıxmışlar.

1975-ci ildə Kiyev şəhərində SSRİ xalqlarının VI spartakiadası keçirilmişdir. 48 kq. çəkidə Rafiq Hacıyev 2-ci, 52 kq. çəkidə Telman Paşayev 4-cü, 74 kq. çəkidə Məmməd İbrahimov 5-ci, 82 kq. çəkidə Tahir İbrahimov 5-ci, 100 kq. çəkidə Elbrus İkayev 4-cü yerə çıxmışlar.

1983-cü ildə Moskva şəhərində SSRİ xalqlarının VIII spartakiadası keçirilmişdir. 48 kq. çəkidə Əfqan Hüseynov 5-ci, 52 kq. çəkidə Rəhim Novruzov 1-ci, 57 kq. çəkidə Şakir Əhmədov 5-ci, 62 kq. çəkidə Xəzər İsayev 6-cı yerə çıxmışlar.

Sərbəst güləş üzrə SSRİ çempionatı 1-ci dəfə 1945-ci ildə keçirilmişdir. 1947-ci ildə Tallin şəhərində keçirilən 3-cü SSRİ çempionatında 57 kq. çəki dərəcəsində Rəşid Məmmədbəyov 2-ci yerə çıxmışdır.

1949-cu ildə Bakı şəhərində 5-ci SSRİ çempionatı keçirilmişdir. 52kq. çəkidə Musa Babayev 1-ci, 57 kq. çəkidə Rəşid Məmmədbəyov 2-ci, 62 kq. çəkidə İbrahimpaşa Dadaşov 1-ci, 67 kq. çəkidə David Maxaradze 2-ci yerə çıxmışlar.

1950-ci ildə Tula şəhərində VI SSRİ çempionatı keçirilmişdir. 52 kq.çəkidə Musa Babayev 1-ci, 62kq. çəkidə İbrahimpaşa Dadaşov 3-cü yerə çıxmışlar.

1951-ci ildə Tbilisi şəhərində 7-ci SSRİ çempionatı keçirilmişdir. 52kq. çəkidə Musa Babayev, 62kq. çəkidə İbrahimpaşa Dadaşov çempion olmuşlar.

1952-ci ildə Bakı şəhərində 8-ci SSRİ çempionatı keçirilmişdir. 52kq. çəki dərəcəsində Musa Babayev, 62 kq.çəkidə İbrahimpaşa Dadaşov çempion olmuşlar. 73kq. çəkidə Muxtar Dadaşov 2-ci yerə çıxmışdır.

1953-cü ildə Tbilisi şəhərində IX SSRİ çempionatı keçirilmişdir.57 kq. çəkidə Rəşid Məmmədbəyov və 73 kq. çəkidə Muxtar Dadaşov 2-ci yerə çıxmışlar.

1954-1955-ci illərdə X və XI SSRİ çempionatında yalnız İbrahimpaşa Dadaşov 67 kq. çəkidə 2-ci yerə çıxmışdır.1957-ci ildə Kiyev şəhərində keçirilən 13-cü SSRİ çempionatında 73 kq. çəkidə Muxtar Dadaşov 2-ci yerə çıxmışdır.

1960-cı ildə SSRİ çempionatında 52 kq. çəkidə Kamil Cəmilov 6-cı, 57 kq. çəkidə Aydın İbrahimov 3-cü yeri tutmuşlar.

1961-ci ildə keçirilən SSRİ çempionatında 52 kq. çəki dərəcəsində Kamil Cəmilov 4-cü yeri, 57 kq. çəkidə Aydın İbrahimova 4-cü yeri tutmuşlar.

1961-ci ildə yeniyetmələr arasında Kalininqrاد şəhərində keçirillən SSRİ çempionatında Manaşir Mişiyev 52 kq. çəki dərəcəsində çempion olmuşdur.

1962-ci ildə keçirilən SSRİ çempionatında 52 kq. çəkidə Ramazan Səmədov 2-ci yerə çıxaraq gümüş medalın sahibi olmuşdur. Yeniyetmələr arasında keçirilən SSRİ birinciliyində 52 kq. çəkidə Nadir Rəhimov 2-ci yerə, 80 kq. çəkidə Cəlal Zeynalov 3-cü yerə çıxmışlar.

1963-cü ildə keçirilən SSRİ çempionatında 57 kq. çəkidə Aydın İbrahimov 2-ci yeri, 63 kq. çəkidə Rəhim İsmayilov 3-cü yeri, 97 kq. çəkidə Valentin Popov 2-ci yeri, 97 kq. çəkidə Q. Undilaşvili 5-ci yeri tutmuşlar. 1963-cü ildə gənclər arasında keçirilən SSRİ birinciliyində 57 kq. çəkidə Manaşir Mişiyev 3-cü yerə çıxmışdır. Yeniyetmələr arasında keçirilən SSRİ birinciliyində A. Əmirbəyov 49 kq. çəkidə 3-cü yeri tutmuşdur.

1964-cü ildə keçirilən SSRİ çempionatında 57 kq. çəki dərəcəsində Aydın İbrahimov, 62 kq. çəkidə isə Rəhim İsmayilov çempion olmuşlar, 97 kq. çəkidə isə Valentin Popov 5-ci yerlə kifayətlənmişdir. Yeniyetmələr arasında 1964-cü ildə keçirilən SSRİ birinciliyində A.Əmirbəyov 49 kq. çəkidə 2-ci yerə çıxmışdır.

1966-cı ildə Tbilisi şəhərində keçirilən gənclər arasında SSRİ birinciliyində Vaqif Babayev 52 kq. çəkidə 1-ci yeri. Yaqub Məmmədov 57 kq. çəkidə 1-ci, Məmməd İbrahimov 70 kq. çəkidə 1-ci yeri tutmuşlar. Yeniyetmələr arasında keçirilən SSRİ birinciliyində isə Rafiq Hacıyev 48 kq. çəkidə 2-ci yeri tutmuşdur.

1967-ci ildə keçirilən SSRİ çempionatında 52 kq.çəkidə Ramazan Səmədov 3-cü yeri, 57 kq. çəkidə Aydın İbrahimov 3-cü yeri,63 kq. çəkidə A. Hüseynov 3-cü yeri, 70 kq. çəkidə Məmməd İbrahimov 6-cı yeri,97 kq. çəkidə S.Çiqoyev 5-ci yeri, 97 kq. çəkidə Valentin Popov 3-cü yeri tutmuşlar.

1967-ci ildə gənclər arasında keçirilən SSRİ birinciliyində 57 kq. çəkidə Deva Mişiyev 1-ci, Yaqub Məmmədov isə 2-ci yerə çıxmışlar.1967-ci ildə yeniyetmə məktəblilər arasında keçirilən SSRİ birinciliyində Ramiz Tağıyev 48 kq. çəki dərəcəsində 2-ci yerə 75 kq. çəki dərəcəsində Eyyub Daşdəmirov 3-cü yerə çıxmışlar. Həmin il yeniyetmələr arasında keçirilən SSRİ birinciliyində 48kq. çəki dərəcəsində Ramiz Tağıyev 3-cü yeri, 81 kq. çəkidə H.Həsənov 3-cü yerə çıxmışlar.

1968-ci ildə gənclər arasında keçirilən SSRİ birinciliyində 52 kq. çəki dərəcəsində Rafiq Hacıyev 2-ci yerə, 57 kq. çəkidə Vaqif Babayev çempion olmuşlar. Yeniyetmələr arasında isə Ş.Şıxıyev 75 kq. çəkidə 3-cü yeri tutmuşdur.

1969-cu ildə keçirilən SSRİ çempionatında 48 kq. çəkidə Rafiq Hacıyev 3-cü yeri, 57 kq. çəkidə Vaqif babayev 5-ci yeri 68 kq. çəkidə Məmməd İbrahimov 5-ci yeri tutmuşlar.

1969-cu ildə gənclər arasında keçirilən SSRİ birinciliyində Ramiz Tağıyev 48 kq. çəki dərəcəsində 2-ci yerə, Ramiz Hacıyev 57 kq. çəkidə 2-ci yerə çıxmışlar.

1970-ci ildə keçirilən SSRİ çempionatında 48 kq. çəkidə Rafiq Hacıyev 1-ci yerə, 57 kq. çəkidə A. Məmmədov 2-ci yerə 100 kq. çəkidə Valentin Popov 3-cü yerə çıxmışlar.

1971-ci ildə keçirilən SSRİ çempionatında 48 kq. çəkidə Rafiq Hacıyev 2-ci yeri tutmuşdur.

1972-ci ildə keçirilən SSRİ çempionatında Rafiq Hacıyev yenə də SSRİ çempionu Roman Dmitriyevə uduzaraq 2-ci yerə çıxmışdır. Məmməd İbrahimov isə 68 kq. çəkidə 5-ci yeri tutmuşdur.

1972-ci ildə gənclər arasında keçirilən SSRİ birinciliyində 48 kq. çəkidə Telman Paşayev 2-ci yeri, 68 kq. çəkidə B. Eloşvili 1-ci yeri tutmuşlar. Həmin il Gəncə güləş məktəbinin yetirməsi Ramiz Həsənov 75 kq. çəki dərəcəsində yeniyetmələr arasında SSRİ çempionu olmuşdur.

1973-cü ildə keçirilən SSRİ çempionatında 68 kq. çəki dərəcəsində Məmməd İbrahimov 2-ci yeri tutmuşdur. Həmin il gənclər arasında keçirilən SSRİ birinciliyində Telman Paşayev 48 kq. çəkidə çempion olmuşdur, Şeyx Vagizov 62 kq. çəkidə 2-ci yeri tutmuşdur.

1973-cü ildə keçirilən yeniyetmələr arasında SSRİ birinciliyində 52 kq. çəki dərəcəsində Qahir Mahmudov çempion olmuşdur.

1974-cü ildə keçirilən SSRİ çempionatında 52 kq. çəki dərəcəsində Telman Paşayev 3-cü yeri tutmuşdur.

Gənclərdən ibarət SSRİ birinciliyində 68 kq. çəkidə Firudin Ağasıyev 3-cü yerə çıxmışdır. Yeniyetmələr arasında keçirilən SSRİ birinciliyində 48 kq. çəkidə Ramiz Davudov 2-ci yeri tutmuşdur.

1975-ci ildə keçirilən SSRİ çempionatında 48 kq. çəkidə Rafiq Hacıyev 2-ci yerə, 52 kq. çəkidə Telman Paşayev 4-cü yerə 74 kq. çəkidə Məmməd İbrahimov 5-ci yerə, 100 kq. çəkidə Elbrus İkayev 4-cü yerə çıxmışlar.

1976-cı ildə gənclər arasında keçirilən SSRİ birinciliyində 68 kq. çəki dərəcəsində Səməd Nuraəliyev 2-ci yerə çıxmışdır. Yeniyetmələr arasında keçirilən SSRİ birinciliyində 45 kq. çəkidə Telman Məmmədov 3-cü yerə çıxmışdır.

1977-ci ildə keçirilən SSRİ çempionatında 48 kq. çəkidə Nağı Quliyev 3-cü yerə çıxmışdır. Gənclər arasında keçirilən birincilikdə Vaqif Rəhimov 2-ci yerə çıxmışdır. Yeniyetmələr arasında keçirilən SSRİ birinciliyində 45 kq. çəkidə Telman Məmmədov 3-cü yerə, 65 kq. çəkidə L. Məmmədov 3-cü yerə çıxmışlar.

1978-ci ildə yeniyetmələr arasında SSRİ birinciliyində 48 kq. çəkidə Ə. Hüseynov 3-cü yerə çıxmışdır.

1979-cu ildə keçirilən SSRİ çempionatında 62 kq. çəkidə Rəşid Əliyev 5-ci yerə çıxmışdır. Gənclər arasında keçirilən SSRİ birinciliyində 45 kq. çəkidə Elşən Məmmədov 2-ci yerə, 48 kq. çəkidə Xəzər İsayev 2-ci yerə, 56 kq. çəkidə İman Abbasov 2-ci yerə, 1980-ci ildə SSRİ çempionatında 62 kq. çəkidə Tasultan Xataqov çempion olmuşdur. Gənclər arasında 48 kq. çəkidə Əfqan Hüseynov 3-cü yerə çıxmışdır. Yeniyetmələr arasında 56 kq. çəkidə Xəzər İsayev SSRİ çempionu olmuşdur.

1981-ci ildə gənclər arasında keçirilən SSRİ birinciliyində 48 kq. çəki dərəcəsində Əfqan Hüseynov 3-cü yerə çıxmışdır.

1982-ci ildə keçirilən SSRİ çempionatında 52 kq. çəkidə Telman Məmmədov Xarkov şəhərinin adından güləşib və çempion olmuşdur. Gənclər arasında 52 kq. çəkidə Rasim

Tariverdiyev 3-cü yeri, 62 kq. çəkida Xəzər İsayev 3-cü yeri, 100 kq. çəkida Həmid Rəsulov 2-ci yeri tutmuşlar. Yeniyetmələr arasında keçirilən yarışda Rövşən Umudov 45 kq. çəkida çempion olmuşdur.

1983-cü ildə keçirilən SSRİ çempionatında 48 kq. çəkida Əfqan Hüseynov 6-cı yerə, 52 kq. çəkida Rəhim Novruzov çempion, 57 kq çəkida Şakir Əhmədov 6-cı yerə çıxmışlar. Yeniyetmələr arasında SSRİ birinciliyində 52 kq. çəkida Arzu İbrahimov 2-ci yerə çıxmışdır.

1984-cü ildə keçirilən SSRİ çempionatında 52 kq. çəkida Rəhim Novruzov və 62 kq. çəkida Həsərət Məmmədyarov çempion olmuşlar. Yeniyetmələr arasında 45 kq. çəkida Aslan Ağayev, 56 kq. çəkida Azər İsayev çempion olmuşlar. 70 kq. çəkida Ədalət Abuzərov 2-ci yeri tutmuşdur.

1985-ci ildə keçirilən SSRİ çempionatında 48 kq. çəkida Ehtiram Babayev 5-ci, 52 kq. çəkida R. Umudov 6-cı yeri tutmuşlar. Gənclər arasında 48 kq çəkida Aslan Ağayev 2-ci yeri, yeniyetmələr arasında isə 48 kq. çəkida çempion olmuşdur.

1986-cı ildə gənclər arasında 52 kq. çəki dərəcəsində Aslan ağayev SSRİ çempionu olmuşdur.

1987-ci ildə keçirilən SSRİ çempionatında 48 kq çəki dərəcəsində Rafiq Məmmədov 4-cü yeri, 52 kq. çəki dərəcəsində Aslan Ağayev 3-cü, 62 kq. çəkida Xəzər İsayev 1-ci tutmuşlar. Yeniyetmələr arasında 45 kq çəkida Nazim Əlicanov 3-cü yeri tutmuşdur.

1988-ci ildə SSRİ çempionatında 48 kq. çəkida Rəqif Məmmədov və 62 kq. çəkida Xəzər İsayev 3-cü yeri tutmuşlar.

Gənclər arasında 48 kq. çəkida Nazim Əlicanov, yeniyetmələr arasında 46 kq. çəkida Vüqar Orucov çempion olmuşlar. 46 kq. çəkida Namiq Abdullayev 2-ci yeri tutmuşdur.

1989-cu ildə keçirilən SSRİ çempionatında 52 kq. çəkida Aslan Ağayev 2-ci yerə, 62 kq. çəkida Xəzər İsayev 3-cü yerə çıxmışlar.

1989-cu ildə gənclər arasında SSRİ birinciliyində 48 kq. çəkida Vüqar Orucov 1-ci yerə, Namiq Abdullayev 2-ci yerə, 52 kq. çəkida Nazim Əlicanov 1-ci yerə çıxmışlar.

Yeniyetmələr arasında keçirilən SSRİ birinciliyində 46 kq. çəkida Namiq Abdullayev 2-ci yeri tutmuşdur.

1990-cı ildə SSRİ çempionatında 48 kq. çəkida Namiq abdullayev 3-cü yerə, 52 kq. çəkida Aslan Ağayev 2-ci yerə, 57 kq. çəkida Nazim Əlicanov 6-cı yerə çıxmışlar. Xəzər İsayev həmin ildə SSRİ kubokunun 62 kq. çəki dərəcəsində çempionu olmuşdur.

Gənclər arasında 48 kq. çəkida Vüqar Orucov 1-ci, Namiq Abdullayev 3-cü, 57 kq. çəkida Nazim Əlicanov 3-cü, 68 kq. çəkida A.Əsədov 3-cü yerləri tutmuşlar.

1991-1992-ci illərdə SSRİ çempionatlarında Vüqar Orucov, Namiq Abdullayev, Aslan Ağayev, Nazim Əlicanov, Rövşən Umudov yüksək qələbələri ilə fərqlənmişlər.

Ədəbiyyat

1. Məcidov N.B. “Güləşin nəzəriyyəsi və metodikası. Bakı-2010.
2. Tağızadə S. “Unudulmaz görüşlər”. Bakı-1977.
3. Quliyev D. “Azərbaycan ulduzları Olimpiya oyunlarında”. Bakı. – 1996.
4. Qurbanov X. “İdman güləşinin taktikası “ Bakı.-1991.
5. Dadaşov M. Aslanov S. “Azərbaycan pəhləvanları “. Bakı.-1989.
6. Qurbanov X. “Güləş “. Bakı -2015
7. Beynəlxalq güləş qaydaları. Yunan–Roma, sərbəst və qadın güləşi. Bakı. 2008
8. Novruzov D. F. “Güləşmə “. Bakı. – 1992.
9. İ.X. Totoonti “Vse o volnoy borbe”. Rossiya-Orjonokidze. 1989-1997.
10. X.Qurbanov “Sərbəst güləş” Bakı. 1994.
11. F Həsənov “Gəncə pəhləvanları” Gəncə. 1995.

**THE VICTORIES OF AZERBAIJANI WRESTLERS IN FREESTYLE
WRESTLING IN THE CHAMPIONSHIPS OF THE USSR**

Rustamzade Ayad Rustam, Alizade Ulvi Quseyn

Summary

46 kg. in the championship of the USSR held among teenagers in weight Namig Abdullayev took the 2-nd place.

48 kg. among young people in weight Vuqar Orujov 1-nd, Namig Abdullayev 3-nd, 68 kg. A. Asadov took the 3-nd place in weight class.

**ПОБЕДЫ АЗЕРБАЙДЖАНСКИХ БОРЦОВ ПО ВОЛЬНОЙ БОРЬБЕ НА
ЧЕМПИОНАТАХ СССР**

Рустамзаде Аяд Рустам оглы, Ализаде Улви Гусейн оглы

Резюме

Намиг Абдуллаев занял 2-е место на чемпионате СССР среди юношей в весе 46 кг.

Первенстве СССР среди молодежи, в весе 48 кг. Вугар Оруджев 1-е место, Намиг Абдуллаев 3-е место, в весе 57 кг. Назим Алиджанов 3-е место, 68 кг. А.Асадов занял 3-е место.

Rəyçi: Cabbarov Urfan

Daxil olma tarixi 22 may 2024-cü il

Çapa verildiyi tarix 24.04.2024

Çap vərəqi: 16,6 ç.v. Tiraj :300 ədəd

Gəncə Dövlət Universitetinin nəşriyyatı

Ünvan: Gəncə şəhəri, Heydər Əliyev prospekti, 429

*E-mail: **elm@gdu.edu.az**, (+99422) 266 01 88*